

Analýza: 50. Ukrajina vede spravedlivou válku

Někdy napětí mezi následováním Ježíše, se kterým se setkáváme v evangeliích, a reakcí na svět takový, jaký je, prostě nelze vyřešit – a skuteční lidé v reálném čase si musí vybrat, musí jednat, tak zodpovědně a věrně, jak jen mohou.



Analýza



Ukrajina vede spravedlivou válku

Na jedné úrovni je křesťanská debata o morálce války prastará a nadčasová. Proti všudy přítomnému válčení lidských dějin stojí Ježíš Kristus, který učil milovat nepřátele, neodplatit a nastolení míru a šel na smrt na kříži, aniž by se bránil.

Každý, kdo bere zprávy o Ježíši v evangeliích opravdu vážně, musí být ohromen tím, že se zřekl násilí ve slovech i skutcích. Spisovatelé Nového zákona a nejviditelnější vůdci prvních 250 let církve jistě

učili, že následovat Ježíše znamená spíše trpět násilím, než je způsobovat.

Když byl týrán, týrání neopětoval; když trpěl, nevyhrožoval; ale svěřil se tomu, kdo soudí spravedlivě. On sám nesl naše hříchy na svém těle na kříži, abychom osvobozeni od hříchů žili pro spravedlnost; jeho ranami jste byli uzdraveni (1 Petr 2:23-25).

Každý, kdo ví hodně o historickém kontextu Ježíšovy služby, musí být ohromen dvojnásob, protože jeho zřeknutí se násilí bylo nabízeno v kontextu římského císařského útlaku a neklidného židovského obyvatelstva, jehož posvátná vlast byla okupována.

Pouhých 35 let po Ježíšově službě skutečně došlo k židovskému povstání. Po něm následovala zdrcující římská odpověď, která zahrnovala zničení chrámu a smrt tisíců a tisíců. Zdá se, že Ježíš varoval před takovou cestou již během své služby (Lukáš 19:41-44) a neexistuje žádný důkaz, že by se na ní o generaci později podíleli jeho palestínští židovští učedníci.

Je tedy poměrně jednoduché prohlásit, že věrnost Ježíši Kristu vyžaduje zdržení se účasti na jakémkoli násilí nebo jeho podpory. Tato pacifistická pozice měla silnou podporu během prvních let církevní historie.

Nakonec však byla podřízena dominantnímu učení „spravedlivé války“ počínaje Augustinem, v procesu, který lze považovat buď za velký morální kolaps, nebo za vítězství morálního realismu v hříšném světě.

Jen válečné myšlení

Jen válečné myšlení metastázovalo do groteskní svaté válečné odnože, kterou lze datovat přinejmenším do křížáckých výprav, v nichž se zabíjení nepřátel ve jménu Ježíše stalo a bylo považováno spíše za pozitivní dobro než za nutné zlo.

Toto zmrzačení radostného zbožného zabíjení, v neposlední řadě během poreformačních náboženských válek, pomohlo delegitimizovat křesťanské svaté válečné myšlení a ponechalo kázeňskou spravedlivou válečnou teorii a znovuožívající pacifismus jako dvě hlavní možnosti přechodu do moderní éry.

“Prostě válečné myšlení se rozrostlo do groteskní odnože svaté války, kterou lze datovat přinejmenším do křížáckých výprav.”

První světová válka zahájila zcela novou úroveň technologického zabíjení. Jeho prevence, hloupost a tragédie podnítily v poválečném období mezi křesťany a mnoha dalšími dramatický obrat k pacifismu. Bohužel ne všichni považovali nenásilí za správnou reakci na miliony mrtvých za války. Militantní nacionalisté v Německu si například mysleli, že správnou odpovědí je pomstít mrtvé prostřednictvím další války.

Křesťanské pacifistické tendence z velké části ustoupily návratu k (ne)svaté imperiální válce o pomstu na nacistické straně a rozhořčené, ale rozhodné spravedlivé válečné reakci na straně spojenců. Pro spojenecké obyvatelstvo se druhá světová válka stala jednoznačně spravedlivou válkou. Pochopení národa, války a morálky nevykořenitelně ovlivnilo celé generace.

Ale tato válka skončila atomovými bombami svrženými z naší strany nad dvěma japonskými městy. Přízrak masivní jaderné války, která by mohla zničit samotnou civilizaci, pak zastínil celé období studené války.

Jednoznačná morální správnost „naší strany“ se během studené války u mnohých z nás vytratila nebo zmizela nejen proto, že jsme hromadili a hrozili použitím jaderných zbraní, ale také proto, že jsme se zapojovali do zástupných válek po celém světě jménem antikomunismu. Zejména válka ve Vietnamu hodně přispěla k další nedůvěře vůči americké vládě od 60. let 20. století.

Jak principiální, tak „funkční“ pacifismus (to jest pacifismus ve všech směrech kromě jména) se během tohoto období znovu rozmohl mezi mnoha křesťanskými skupinami a vzdělanci.

V rukou předních pacifistických křesťanských vzdělců, jako jsou Stanley Hauerwas a J. H. Yoder, se ukázalo, že to nebylo jen učení a příklad Ježíše, co řídilo pacifismus mnoha amerických etiků, ale také rostoucí cynismus vůči „státu“ (resp. alespoň Spojeným státům nebo NATO nebo Západu) vždy jednajících morálně obhajitelným způsobem.

Římanům 13 ustoupilo Zjevení 13 – stát se stal démonickou bestií požírající život spíše než Bohem určenou autoritou pro veřejné blaho. Důvěra v relativní ctnost „naší strany“ z doby druhé světové války byla otřesena.

Kontext se změnil

“Ruský útok na Ukrajinu, který se odehrává před očima přihlížejícího světa, by měl a také ovlivní současné křesťanské morální myšlení o válce.”

Začal jsem tím, že na určité úrovni je křesťanská debata o morálce války prastará a nadčasová. Ale všimněte si, že nabízím historické vyprávění, které ukazuje, že na jiné úrovni je křesťanská debata o morálce války hluboce současná a kontextová. Ani texty Bible, ani tradice církve se nezměnily.

Ale zde v roce našeho Pána 2022 se změnil kontext a ovlivňuje naše morální soudy. To ostatně platí o všech otázkách. Na kontextu záleží.

To vše má vést k následujícímu bodu: Věřím, že ruský útok na Ukrajinu, který se odehrává před očima přihlížejícího světa, by měl a také ovlivní současné křesťanské morální myšlení o válce.

Přispěje to k oživení smysluplnosti klasické teorie spravedlivé války a zpochybní (principiální nebo funkční) pacifismus vládnoucí po generaci v křesťanské etice a některých církevních orgánech.

Na ruské straně je to jeden z nejjasnějších reálných příkladů nespravedlivé války, se kterými jsem se v životě nebo studiu setkal. V klasickém slova smyslu spravedlivé války se Rusko zjevně mylí jak v zahájení této války (žádná spravedlivá příčina, žádný správný úmysl), tak v tom, jak válku vede (porušování proporcionality a pravidel války, jako je nevybíravé ostřelování populačních center).

“Ukrajina vede spravedlivou válku.”

Stejně tak Ukrajina zjevně jedná morálně ospravedlnitelným způsobem, a to jak při své obraně (spravedlivý důvod, správný úmysl, legitimní autorita), tak, pokud zatím vidím, jak se bránila.

Ukrajina vede spravedlivou válku. Není důvod k cynismu ohledně motivů ukrajinské vlády nebo chování jejích vojáků a lidí. V Kyjevě nepracuje žádná bestie. Toto je lid, který se brání, vedený vládou, která vykonává nejposvátnější úkol vlády – chránit svůj lid.

Hranice mírotvorby

Většina každého, kdo čte tento příspěvek, pravděpodobně ví, že můj učitel a přítel Glen Stassen rozvinul spravedlivou mírotvornou teorii jako alternativu ke staré uvázlé debatě mezi pacifismem a spravedlivou válkou. Z celého srdce podporuji nejen Glenovu teorii, ale také diplomatické snahy ukončit tento konflikt právě teď. Denně se objevují a mizí vzrušující diplomatická řešení.

Ale zřejmá existence spravedlivých příležitostí k nastolení míru má význam pouze tehdy, jsou-li dvě strany ochotné uzavřít spravedlivý mír. Navzdory občasným milým zvukům z ruské strany o míru, jejich bomby neustále dopadají na přeživší ukrajinské rodiny. Dokud to budou dělat, Ukrajinci se budou bránit.

Mnoho z těch Ukrajinců jsou křesťané. Zajímalo by mě, kdo z nás jim řekne, že jejich snahy o národní sebeobranu jsou nemorální?

Toto je hlavolam, kterému křesťanská tradice války vždy čelila. Zní to takto: Někdy napětí mezi následováním Ježíše, se kterým se setkáváme v evangeliích, a reakcí na svět takový, jaký je, prostě nelze vyřešit – a skuteční lidé v reálném čase si musí vybrat, musí jednat, tak zodpovědně a věrně, jak jen mohou.

Je dobře, že evangelium má pro nás slovo o milosti.

DAVID GUSHEE, HLAVNÍ PUBLICISTA | 4. DUBNA 2022

David Gushee



David Gushee

David P. Gushee je přední křesťanský etik. působí jako významný univerzitní profesor křesťanské etiky na Mercer University, předseda křesťanské sociální etiky na Vrije Universiteit Amsterdam a vedoucí vědecký pracovník v International Baptist Theological Study Centre.

Je bývalým prezidentem Americké akademie náboženství a Společnosti křesťanské etiky. Jeho poslední knihou je Úvod do křesťanské etiky. Je také autorem knih Kingdom Ethics, After Evangelicalism a Changing Our Mind: The Landmark Call for Inclusion of LGBTQ Christians.

On a jeho žena Jeanie žijí v Atlantě. Další informace: davidpgushee.com nebo [Facebook](https://www.facebook.com/davidpgushee).

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)